

DÁLKOMĚRY

V dnešních velmi variabilních a různorodých podmínkách lovu je již běžným jevem potřeba střelby na velké vzdálenosti. Jedná se o lov v polích, horách, exotických pláních, ve stepích a podobně. Při této střelbě však již vzniká zásadní problém přesnosti zamíření z důvodu zakřivení balistické křivky dráhy střely. Zde již nevystačíme s prostým zamířením podle nastřelení zbraně na vzdálenost 100 m ani na ONV, ale bod záměru musíme korigovat podle vzdálenosti a vlastností balistické křivky letu střely příslušného náboje. Korekce převýšení bodu záměru není vůbec jednoduchá, protože pouhý odhad vzdálenosti je náročný a doprovázený velkou chybou, která bývá tím větší, čím je vzdálenost delší.

Velmi obtížný a s velkou chybou bývá odhad vzdálenosti, kde není pomocný opěrný bod v terénu například strom nebo křoví. To je především v polích, na strništi, v jetelině, v holých pláních a především v horách, kde čirý vzduch zdánlivě vzdálenosti zkracuje.

Znám příběh kamaráda, kdy špatný odhad vzdálenosti zmařil celý lov. Cílem bylo ulovit horského kozoroha ve středoasijských horách. Samotný transport k místu lovu byl fyzicky i psychicky extrémně náročný. První část terénními auty a dále stoupání do hor na koních až do nadmořských výšek kolem 4000 metrů, kde je již citelný nedostatek kyslíku s důsledkem vysokohorské nemoci, úporné bolesti hlavy, nespavost, dýchavičnost. Prostě nevýslovná štrapáce a námaha na hranici fyzických a psychických sil.

Po obeznání kozoroha zněla otázka lovce zkušenému místnímu doprovodu: „Jak je to daleko?“ „400 metrů“, zněla jistá odpověď. Zamíření, korekce náměru odpovídající řečené vzdálenosti a výstřel. Kozoroh odběhnul s viditelně přestřeleným během. Dослед byl neúspěšný. Několikrát se vraceli na místo výstřelu a nástřelu až přišel kolega s dálkoměrem. Měření ukázalo skutečnou vzdálenost – 800 metrů! Pro kamarádovu kulovnici ráže 300 Winchester Magnum, dobrý puškohled a kvalitní střelivo by ani tato vzdálenost nebyla problémem, jen kdyby byla provedena korekce záměru podle skutečné dálky střelby. Špatný odhad vzdálenosti tedy způsobil v důsledku zmařené vysoké náklady na cestu, poplatek za postřelení zvěře a nakonec i veškerou námahu, která byla zbytečná.

Jediným řešením k zabránění podobných nežádoucích zkušeností je pořídit si dálkoměr k přesnému změření vzdálenosti střelby.

Při rozhodování o pořízení dálkoměru máme několik možností. Koupit samostatný přístroj nebo instalovaný v pozorovacím dalekohledu či dokonce v puškohledu. Jaké jsou výhody a nevýhody jednotlivých řešení?

Samostatný dálkoměr

Jedinou nevýhodou je to, že s sebou „vláčíme“ další přístroj navíc. V takovém případě nás asi bude nejvíce zajímat hmotnost a rozměry tak, aby

se vešel pohodlně do kapsy a nemusel být nošen na řemínku na krku, kde by kolidoval s dalekohledem. Asi také oželíme možnost měřit na extrémní dálky a postačí nám možnost měření řekněme do 1 km. Tím získáme méně rozměrný a levnější přístroj, pro lovecké účely nejvhodnější.

Dálkoměr vestavěný v puškohledu

Výhodou je, že při zamíření si můžeme hned také změřit vzdálenost zvěře a korigovat bod záměru vlastně při jednom zalícení. Nevýhodou je ovšem vyšší hmotnost puškohledu kolem 1 kg i více, což se nám při delším pochodu zejména v horách pěkně „pronese“. Další nevýhodou je, že se jedná o jednoúčelový puškohled použitelný jen ve dne, a to nejen proto, že se vyrábí s maximálním průměrem objektivu do 50 mm, ale zejména proto, že laserový procesor zabírá dosti značnou plochu z objektivu, a tím zmenšuje množství vstupujícího světla do optické soustavy k zobrazení obrazu pozorovaného cíle. Dále psychologové říkají, že se jedná o „přetlak informací v jednom okamžiku“, tedy že v jednu chvíli pozorujeme zvěř, měříme vzdálenost a provádíme korekci záměru, což mnohého lovce zneklidní a má negativní vliv na klid při zamíření a přesnost střelby. Přes uvedené nevýhody může být tento dálkoměr osazen na jednoúčelově používanou zbraň, kde v cílených podmínkách docela dobře poslouží. V nabídce jsou dálkoměry vestavěné do puškohledů od renomovaných značek Zeiss nebo Swarovski a také Burris, kde je dokonce digitální korekce záměru zabudovaná do měřícího procesoru.

Dálkoměr vestavěný do pozorovacího dalekohledu

Vestavěný dálkoměr v dalekohledu má relativně nejméně nevýhod. Máme pohodlně „vše v jednom“, při pozorování a obeznávání zvěře můžeme pohodlně v klidu zjistit i vzdálenost. Malou nevýhodou je vyšší hmotnost a snížená světelnost v jednom z tubusů, jehož plochu částečně zaujímá měřící laser. Velkou nevýhodou je jejich vysoká cena. Pro většinu podmínek lovů se jeví tato varianta jako velmi dobrá a vhodná.

Jaká by byla moje osobní volba?

Podotýkám osobní výběr, který nikomu nevnučuji. Začnu negativním výběrem. Nekoupil bych si určitě dálkoměr vestavěný do puškohledu z důvodu výše uvedených nevýhod. Moje volba by byla buď vestavěný dálkoměr v dalekohledu, nebo samostatný přístroj. U vestavěného dálkoměru do dalekohledu by mne odrazovala vyšší hmotnost a především cena. Upřednostnil bych tedy samostatný dálkoměr.

A jaká je situace na trhu a co máme k dispozici?

Provedli jsme výběr a malý test nejčastějších dálkoměrů na našem trhu – Buschnel, Zeiss, Nikon, Leica, Swarovski a Yukon. Při hodnocení sledujeme technické parametry, rozměry

a cenu s tím, že největší váhu dáváme rozměrům a ceně.

Technicky nejdokonalejší jsou Swarovski, Zeiss a Leica. Zeiss a Leica mají zabudovaný jediný balistický systém, který po změření délky ukáže přímo potřebu převýšení korekce zamíření.

Všechny dálkoměry mají vcelku dobrou pozorovací schopnost, které částečně nahradí, za dobrých světelných podmínek, jednookou obzorou pro pozorování zvěře. Nejlépe je opticky vybaven Swarovski s parametry 8 x 30, dále Zeiss 8 x 26 a Leica 7 x 24.

Horší je to už s rozměry, které se do každé kapsy nevejdou. Nejhorší je na tom Zeiss s rozměry 10 x 13 cm, který je nutno nosit na řemínku na krku. Swarovski 12 x 10 cm a Leica 11 x 7,5 cm.

Nejhorším parametrem u této silné trojky je cena, která u Swarovského je kolem 23 000 Kč, Zeiss a Leica o něco méně. Leica nabízí dálkoměr ve variantě s nejdelší možnou měřenou délkou, a to do 1600 yardů.

Lépe dopadá Nikon, kterého v nejnižší variantě s měřením do vzdálenosti 500 m, optickou hodnotou 6 x 24 a s rozměry 13 x 7 cm lze pořídit výrazně pod 10 000 Kč. V nabídce Nikonu jsou i dražší přístroje s možností měření do 1000 nebo 1200 yardů s různým programovým vybavením měření nejen vzdálenosti, ale i horizontálních odchylek.

Ze všech námi hodnocených přístrojů podle jednotlivých parametrů a jejich hmotnosti dopadl vůbec nejlépe Yukon. Absolutně nejmenšími rozměry 7,5 x 7 cm se vejde pohodlně do kapsy od košile a jeho nošení je tak naprosto pohodlné. Optický parametr 6 x 24 je malý, ale při dobrých světelných podmínkách pro přehled a zvětšení cíle plně dostačuje. Měřený dosah je asi 900 m. Skvělá je ovšem cena kolem 7000 Kč.

Několik slov o výrobci přístrojů Yukon. Jedná se o výrobce v Bělorusku, který dříve vyráběl dokonale optoelektroniku především pro sovětskou armádu. Dnes patří americkému kapitálu s řadou filiálék v různých zemích, s vysokou technickou úrovní, která je výrobek od výrobku vyšší, a s vysokým stupněm kooperace s dalšími renomovanými výrobci. Výrobce se také tradičně soustředí především na přístroje pro pozorování za špatných světelných podmínek, tzv. noční vidění. Charakteristická je také vysoká kooperace s dalšími špičkovými výrobci. V našem dálkoměru Yukon Extend LRS 1000 je použit procesor Sony, k měření vzdálenosti do asi 900 m a jako doplněk je zde možnost měřit rychlost pohybu vozidel jako u policejního radaru.

Z hlediska mých potřeb a zřejmě většiny uživatelů dálkoměrů mi vychází jako nejvýhodnější z hlediska poměru: technické parametry/rozměr/cena, uvedený dálkoměr Yukon, který ani při testech v praktických podmínkách nezklamal.

Na základě zkušeností z testování dálkoměrů při praktických loveckých podmínkách jsem si ověřil jeho velkou užitečnost, a to i při lovu na vzdálenostech kolem a nad 200 m, kdy mi přesně změřená vzdálenost pomohla k přesnému zamíření a k úspěšnému zásahu.

© Dr. Ing. Jiří HANÁK

Zkušenosti s pevným nožem

Dlouho jsem rozvažoval pořízení otevřeného nože, který by odolával i extrémním podmínkám při práci. Požaduji po noži kvalitní ostří, jeho dlouhou trvanlivost, pevnost a houževnatost, tzn. odolnost proti zlomení při případném páčení.

V úvahách jsem vyloučil nože s čepelemi z nerezových ocelí, které mají horší schopnost vytvoření ostří a menší trvanlivost ostří. Moje volba z hlediska materiálu čepele nakonec padla na osvědčenou německou ocel D2, která se jinak běžně používá k výrobě nástrojů pro obrábění.

Výběr materiálu je jedna věc a jeho zpracování je věc druhá, protože velmi důležitým prvkem pro konečnou kvalitu je tepelné zpracování, to je kalení s následným popuštěním, tzv. zušlechťení oceli, kterým se dosáhne vysoké houževnatosti materiálu při současné vysoké tvrdosti. Tento proces na požadované úrovni ovšem zvládne jen zkušený metalurg nebo praktik, mající dokonalé znalosti ke zpracování oceli.

Při výběru jsem se nakonec rozhodl pro pevný nůž s pilkou na hřbetě z materiálu D2 (ČSN 19 573) z dílny mistra Jaroslava Brixih, který zpracovává polotovary čepele kování, které ztuhnou a zpevní strukturu materiálu, což výrazně zlepšuje budoucí vlastnosti čepele nože.

Celkový popis nože a pouzdra

Pevný kovaný lovecký nůž s pilkou na hřbetě, rukojeť z parohu

Výrobce: nožíř Jaroslav Brix

Materiál čepele: ocel D2 (19 573)

Tvrдость: 60 HRC

Materiál střenek: paroh

Celková délka nože: 220 mm

Délka čepele: 115 mm

Šířka čepele: 28 mm

Síla na hřbetu: 4 mm

Hmotnost nože: 194 g

Hmotnost nože s pouzdem: 310 g

Materiál pouzdra: pravá hovězí kůže

Nůž má certifikát a záruku: 5 let

Popis materiálu a vlastností nože

Čepel nože je zhotovena kováním z materiálu D2. Jedná se o nástrojovou ocel s označením podle ČSN 19 573. Složení oceli D2: uhlík (C) - 1,4 - 1,6 %, hořčík (Mg) - 0,6 %, chrom (Cr) - 11 - 13 %, nikl (Ni) - 0,3 %, vanad (V) - 1,1 %, molybden (Mo) - 0,7 - 1,2 %. Tvrдость HRC 58 - 62.

Uhlík zaručuje dobrou prokalitelnost oceli na vysokou tvrdost. Podíl chromu značí, že ocel je koroziodolná (nikoliv vzdorná) - nůž je třeba po použití nakonzervovat olejem.

Molybden a vanad zaručují vynikající řezivost čepele a trvanlivost ostří.

Čepel je vyrobena volným kováním a opatřena na hřbetě pilkou vyrobenou frézováním.

Čepel je zakalena na tvrdost 60 HRC, horní část je ponechána s kovanou strukturou povrchu, aby byla patrná výroba čepele kováním.

Popis a materiál střenek

Střenky nože jsou vyrobeny z jeleního parohu a jsou přinýtovány na rukojeť čepele nože.

Popis a materiál pouzdra nože

Pouzdro je vyrobeno v toulcovém střihu z pravé hovězí kůže a je ručně šité, povrch pouzdra je opatřen politurou.

Testování nože v praxi

Při prvním úchopu nože mne zaujal jeho mírně obloukovitý tvar kapřího hřbetu s čepelí s polohou hrotu drop point. Tento tvar se výborně osvědčuje při otvírání břišní dutiny zvěře, kdy je čepel se špičkou přikloněná vzhůru a kdy se tak eliminuje nebezpečí proříznutí trávníku nebo střev. Jak mi sdělil mistr Brix, tento tvar vyvinul za spolupráce a podle návrhu Dr. Ing. Jiřího Hanáka. Čepel zaujme svojí silnější stavbou a robustností dávající na zřetel, že bude velmi odolná proti zlomení. Ostří vyhlazené a vyleštěné ve větším úhlu, který spolupuzabezpečuje jeho dlouhou trvanlivost, ale vytažené do jemného břitů, kdy, podle tradice mistra Brix, musí při předání zákazníkovi holit.

Řez nožem je hladký, přesný a snadný. Kvalita ostří a celého nože se nejvíce prověří při zpracování ulovené černé zvěře, u které je škára plná písku z kalíšť a podkožní běl je tvrdá a odolná. Mým požadavkem bylo, abych nemusel po každém použití nože čepel náročně brousit. To se plně naplnilo a po zpracování zvěře, kterým bylo vyvrhnutí, otevření hrudního koše přeříznutím žebních chrupavek a kompletní rozrušení včetně řezání žeb, nůž nenesl jakékoliv stopy ztupení. Stačilo jen ostří přetáhnout keramickou ocílkou a nůž opět holi!

Při zpracování srnčí zvěře nůž perfektně zvládal několik kusů bez broušení či leštění ostří.

Závěr

Tento pevný lovecký nůž s hřbetní pilkou vyrobený z oceli D2 je po konstrukční, materiálové i užité strance velmi užitečným pomocníkem pro běžného myslivce a mohu jej z vlastní zkušenosti plně doporučit, protože naplnil i moje vcelku náročné požadavky. © Bc. Karel HORKÝ

